

AÇLIK GREVLERİNİ İZLEME HEYETİ

MARMARA BÖLGESİ HAPİSHANELERİ AÇLIK GREVİ İZLEM RAPORU

11.05.2021

A. GİRİŞ

27.11.2020 tarihinde Türkiye'deki hapisanelerde bulunan siyasi mahpuslar tecride karşı süresiz ve dönüşümlü açlık grevine başladıklarını duyurmuşlardır. Bugün itibariyle 5'er günlük süreyle dönüşümlü olarak yapılan açlık grevi 166. günündedir.

Özgürlük İçin Hukukçular Derneği (ÖHD) İstanbul Şubesi, İnsan Hakları Derneği (İHD) İstanbul Şubesi, Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD) İstanbul Şubesi, Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV), Marmara Tutuklu ve Hükümlü Aileleri İle Dayanışma Derneği (MA-TUHAYDER) ve Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES) İstanbul Şubesi'nden temsilcilerle oluşturulan Açlık Grevi İzleme Heyeti olarak 04.05.2021 - 10.05.2021 tarihleri arasında Marmara Bölgesinde bulunan *Edirne F Tipi, Tekirdağ 1 Nolu F Tipi, Tekirdağ 2 Nolu F Tipi, Silivri 5 Nolu L Tipi, Silivri 1 Nolu Kapalı, Bakırköy Kadın, Maltepe 1 Nolu L Tipi, Gebze Kadın, Kandıra 1 Nolu F Tipi, Kandıra 2 Nolu F Tipi, Düzce T Tipi ve Bolu F Tipi Hapishanelerine* ziyaretler gerçekleştirilmiştir.

Ziyaret kapsamında bu hapisanelerde açlık grevine giren mahpusların durumu, grev süreci ve idarelerin, infaz koruma memurlarının, sağlık personellerinin ve revir doktorlarının açlık grevi ile ilgili tutumları tespit edilmiş ve kamuoyu ile paylaşmak amacıyla raporlaştırılmıştır.

B. YÖNTEM

Açlık Grevi İzleme Heyeti içerisinde yer alan kurumların avukatları tarafından bölge içerisinde yer alan hapisanelere gidilmiş ve açlık grevine giren mahpuslarla Açlık Grevi İzleme Heyeti tarafından oluşturulan izlem formu çerçevesinde görüşmeler yapılmıştır. Bu kapsamda mahpuslara buldukları hapisanede toplam kaç mahpusun açlık grevine girdiği, hapisanede grev sürecinin

nasıl işlediği, açlık grevindeki taleplerinin ne olduğu, idarenin açlık grevine yaklaşımının nasıl olduğu, bu süreçte idare ile açlık grevi özelinde bir görüşme yapılıp yapılmadığı, infaz koruma memurlarının açlık grevine yaklaşımlarının nasıl olduğu, bu sebeple işkence ve kötü muameleye maruz kalan mahpus olup olmadığı, açlık grevi nedeniyle disiplin soruşturması başlatılıp başlatılmadığı, başlatıldıysa disiplin cezası verilip verilmediği, sağlık çalışanları ile revir doktorunun açlık grevine yaklaşımlarının nasıl olduğu, sağlık kontrollerinin yapılıp yapılmadığı, hapishanede daha önce uzun süreli açlık grevine giren mahpusların olup olmadığı, açlık grevi süresince mahpuslara B1 vitamini, tuz, limon, şeker su gibi takviyelerin sağlanıp sağlanmadığı, dönüşüm nedeniyle açlık grevini sonlandıran mahpuslara buna uygun diyet verilip verilmediği, açlık grevine başlarken ve bu süreçte grevi ve talepleri mektup yoluyla bildirdikleri kurumlar olup olmadığı ve idarenin bu konudaki yaklaşımının nasıl olduğuna ilişkin sorular sorulmuştur.

C. İSTATİKSEL VERİLER

Açlık Grevi İzleme Heyeti olarak toplam 26 avukat ile Marmara Bölgesinde bulunan 12 hapishanede 50 mahpus ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

12 Hapishanede yaklaşık 612 mahpusun süresiz dönüşümlü açlık grevine girdiği, eyleme katılan mahpus sayısının hapishaneden hapishaneye değişiklik göstereceği mahpusların ortalama 2'şer - 3'er kişilik gruplar ile 5'er günlük açlık grevi yaptığı, tespit edilmiştir. Açlık grevine giren mahpusların yaklaşık %90'ının daha önce en az 89 günlük açlık grevine girdiği, bununla birlikte yaklaşık 100 mahpusun daha önce 100-170 gün arası açlık grevi yaptığı, ayrıca şu an açlık grevi yapan mahpusların daha önce de birden fazla kez kısa süreli dönüşümlü açlık grevine girdiği tespit edilmiştir.

D.HAPİSHANELERDE AÇLIK GREVLERİNİN DURUMU

27.11.2020 tarihinde süresiz dönüşümlü açlık grevine başlayan mahpuslar tarafından başlıca talebin İmralı Ada Hapishanesinde bulunan Abdullah Öcalan'a uygulanan tecride son verilmesi, Abdullah Öcalan'ın ailesi ve avukatları ile düzenli görüşmeler yapabilmemesinin sağlanması olduğu, bununla birlikte pandemi bahane edilerek hapishanelerde daha da ağırlaştırılan tecrit uygulamalarına son verilmesi olduğu iletilmiştir.

- Edirne F Tipi Hapishanesi

Mahpuslarla yapılan görüşmede yaklaşık 50 mahpusun açlık grevine katıldığı, idarenin ve infaz koruma memurlarının açlık grevine ilişkin olağanın dışında, özel bir tutumunun olmadığı, bu süreçte idare ile açlık grevi özelinde bir görüşme yapılmadığı, açlık grevine giren mahpuslar

hakkında her dönüşüm için ayrı ayrı disiplin soruşturması başlatıldığı ve disiplin cezası verildiği, cezalara karşı itiraz edilmişse de infaz hakimlikleri ve ağır ceza mahkemeleri tarafından itirazların reddedildiği, sağlık personelinin her gün düzenli olmasa da ara ara veya talep olduğunda sağlık kontrollerini yaptığı, açlık grevine giren mahpuslara B1 vitaminin verilmediği, limon, tuz, şeker, su gibi ihtiyaçların ise verildiği, ancak dönüşüm nedeniyle grevi bitiren mahpuslara buna uygun diyet yemeği verilmediği, bu süreçte Adalet Bakanlığı'na, Sağlık Bakanlığı'na, Meclis İnsan Hakları Komisyonuna, HDP ve CHP Cezaevi İzleme Komisyonlarına, İHD, CİSST ve CPT'ye mektup yazdıkları, İHD ve CİSST'e yazılan mektuplara idare tarafından el konulduğu tarafımıza aktarılmıştır.

- Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Hapishanesi

Mahpuslarla yapılan görüşmede yaklaşık 75 mahpusun açlık grevine katıldığı, idarenin ve infaz koruma memurlarının açlık grevine ilişkin olağanın dışında, özel bir tutumunun olmadığı, bu süreçte idare ile açlık grevi özelinde bir görüşme yapılmadığı, açlık grevine giren mahpuslar hakkında her dönüşüm için ayrı ayrı disiplin soruşturması başlatıldığı ve disiplin cezası verildiği, cezalara karşı itiraz edilmişse de infaz hakimlikleri ve ağır ceza mahkemeleri tarafından itirazların reddedildiği, sağlık personelinin hafta içi sağlık kontrolü yapmak için gelmediği, ancak hafta sonu gardiyanların hücrelere gelerek sağlık kontrolü isteyip istemediklerini sordukları, istemeleri halinde 112 Acilden ambulans çağıracaklarını söyledikleri, açlık grevine giren mahpuslara idarenin kendisinin B1 vitamini vermediği, ancak talep halinde Benexol verildiğini, limon, tuz, şeker, su gibi ihtiyaçların ise verildiği, dönüşüm nedeniyle grevi bitiren mahpuslara buna uygun diyet yemeği verildiğini, bu süreçte Adalet Bakanlığı'na, Avrupa Konseyi'ne, Af Örgütü'ne, CPT'ye, İHD'ye, TTB'ye ve CPT'ye mektup yazdıkları tarafımıza aktarılmıştır.

- Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Hapishanesi

Mahpuslarla yapılan görüşmede yaklaşık 60 mahpusun açlık grevine katıldığı, idarenin ve infaz koruma memurlarının açlık grevine ilişkin olağanın dışında, özel bir tutumunun olmadığı, bu süreçte idare ile açlık grevi özelinde bir görüşme yapılmadığı, açlık grevine giren mahpuslar hakkında her dönüşüm için ayrı ayrı disiplin soruşturması başlatıldığı ve disiplin cezası verildiği, cezalara karşı itiraz edilmişse de infaz hakimlikleri ve ağır ceza mahkemeleri tarafından itirazların reddedildiği, sağlık personelinin hafta içi sağlık kontrolü yapmak için gelmediği, ancak hafta sonu gardiyanların hücrelere gelerek sağlık kontrolü isteyip istemediklerini sordukları, istemeleri halinde 112 Acilden ambulans çağıracaklarını söyledikleri, açlık grevine giren mahpuslara idarenin kendisinin B1 vitamini vermediği, limon, tuz, şeker, su gibi ihtiyaçların ise verildiği, ancak dönüşüm nedeniyle grevi bitiren mahpuslara buna uygun diyet yemeği verilmediği, bu süreçte

Adalet Bakanlığı'na, Cumhuriyet Başsavcılığına, Avrupa Konseyi'ne, CPT'ye, Meclis İnsan Hakları Komisyonuna, CPT'ye, İHD'ye, TTB'ye ve Tekirdağ Barosu'na mektup yazdıkları, açlık grevi ile ilgili mektuplarda engelleme olmadığı, hatta gönderilen mektuplardan bir kısmına yanıt aldıkları tarafımıza aktarılmıştır.

- Silivri 5 Nolu L Tipi Hapishanesi

Mahpuslarla yapılan görüşmede yaklaşık 100 mahpusun açlık grevine katıldığı, idarenin ve infaz koruma memurlarının açlık grevine ilişkin olağanın dışında, özel bir tutumunun olmadığı, bu süreçte idare ile açlık grevi özelinde bir görüşme yapılmadığı, ancak açlık grevine giren mahpusların idare tarafından psikoloğa yönlendirilmeye çalışıldığı, açlık grevine giren mahpuslar hakkında her dönüşüm için ayrı ayrı disiplin soruşturması başlatıldığı ve disiplin cezası verildiği, cezalara karşı itiraz edilmişse de infaz hakimlikleri ve ağır ceza mahkemeleri tarafından itirazların reddedildiği, sağlık kontrollerinin yapılmadığı, açlık grevine giren mahpuslara B1 vitaminin verilmediği, limon, tuz, şeker, su gibi ihtiyaçların ise verildiği, ancak dönüşüm nedeniyle grevi bitiren mahpuslara buna uygun diyet yemeği verilmediği, bu süreçte Adalet Bakanlığı'na, Meclis İnsan Hakları Komisyonuna, HDP, CHP gibi siyasi partilere, İHD gibi insan hakları kurumlarına ve CPT'ye mektup yazdıkları tarafımıza aktarılmıştır.

- Silivri 1 Nolu Kapalı Hapishanesi

Mahpuslarla yapılan görüşmede 5 mahpusun açlık grevine katıldığı, idarenin ve infaz koruma memurlarının açlık grevine ilişkin olağanın dışında, özel bir tutumunun olmadığı, bu süreçte idare ile açlık grevi özelinde bir görüşme yapılmadığı, açlık grevine giren mahpuslar hakkında her dönüşüm için ayrı ayrı disiplin soruşturması başlatıldığı ve disiplin cezası verildiği, cezalara karşı itiraz edilmişse de infaz hakimlikleri ve ağır ceza mahkemeleri tarafından itirazların reddedildiği, ilk zamanlar birkaç kere sağlık kontrollerinin yapıldığı ancak şu an yapılmadığı, açlık grevine giren mahpuslara B vitamini, limon, tuz, şeker, su gibi ihtiyaçların verildiği, ancak dönüşüm nedeniyle grevi bitiren mahpuslara buna uygun diyet yemeğinin düzenli olarak verilmediği, bu süreçte Adalet Bakanlığı'na mektup yazdıkları tarafımıza aktarılmıştır.

- Bakırköy Kadın Hapishanesi

Mahpuslarla yapılan görüşmede yaklaşık 40 mahpusun açlık grevine katıldığı, idarenin ve infaz koruma memurlarının açlık grevine ilişkin olağanın dışında, özel bir tutumunun olmadığı, bu süreçte idare ile açlık grevi özelinde bir görüşme yapılmadığı, açlık grevine giren mahpuslar

hakkında her dönüşüm için ayrı ayrı disiplin soruşturması başlatıldığı ve disiplin cezası verildiği, cezalara karşı itiraz edilmişse de infaz hakimlikleri ve ağır ceza mahkemeleri tarafından itirazların reddedildiği, doktoru hiç görmedikleri, hemşirelerin her gün gelerek kilo, tansiyon ve nabız ölçümü yaptığı, iki günde bir şeker ölçümü yapıldığı, açlık grevine giren mahpuslara B1 vitaminin verilmediği, kilo kaybı olanlara B kompleks verildiği, limon, tuz, şeker, su gibi ihtiyaçların da verildiği, dönüşüm nedeniyle grevi bitiren mahpuslara sadece ilk gün buna uygun diyet yemeği verildiği, bu süreçte Adalet Bakanlığı'na, Cumhurbaşkanlığı'na, Mudanya Cumhuriyet Başsavcılığına, Meclis İnsan Hakları Komisyonuna, Ceza ve Tevkifevleri Müdürlüğüne, İHD, TİHV gibi insan hakları kurumlarına ve CPT gibi uluslararası kurumlara mektup yazdıkları tarafımıza aktarılmıştır.

- Maltepe 1 Nolu L Tipi Hapishanesi

Mahpuslarla yapılan görüşmede yaklaşık 23 mahpusun açlık grevine katıldığı, idarenin ve infaz koruma memurlarının açlık grevine ilişkin olağanın dışında, özel bir tutumunun olmadığı, bu süreçte idare ile açlık grevi özelinde bir görüşme yapılmadığı, açlık grevine giren mahpuslar hakkında her dönüşüm için ayrı ayrı disiplin soruşturması başlatıldığı ve disiplin cezası verildiği, cezalara karşı itiraz edilmişse de infaz hakimlikleri ve ağır ceza mahkemeleri tarafından itirazların reddedildiği, her gün revire çıkarılarak kilo ve tansiyon ölçümlerinin yapıldığı, doktorun koşullara gelmediği, açlık grevine giren mahpuslara B1 vitaminin verilmediği, limon, tuz, şeker, su gibi ihtiyaçların ise verildiği, ancak dönüşüm nedeniyle grevi bitiren mahpuslara buna uygun diyet yemeği verilmediği, bu süreçte ulusal ve uluslararası kurumlara mektup yazıldığı tarafımıza aktarılmıştır.

- Gebze Kadın Hapishanesi

Mahpuslarla yapılan görüşmede yaklaşık 19 mahpusun açlık grevine katıldığı, idarenin ve infaz koruma memurlarının açlık grevine ilişkin olağanın dışında, özel bir tutumunun olmadığı, açlık grevine giren mahpuslar hakkında her dönüşüm için ayrı ayrı disiplin soruşturması başlatıldığı ve disiplin cezası verildiği, cezalara karşı itiraz edilmişse de infaz hakimlikleri ve ağır ceza mahkemeleri tarafından itirazların reddedildiği, revir doktorunun açlık greviden haberi olmadığı, başka bir sebeple reviren giden mahpuslardan durumu öğrendiği, sağlık kontrollerinin yapılmadığı, grev sonrasında Mukaddes Çelik isimli mahpusun yaşadığı ağır mide ağrısı sebebiyle cezaevine gelen acil ekibinin mahpusa “*grev yaparak kendi midesine kendisinin zarar verdiğini*” söylendiği ve tedavi edilmediği, açlık grevine giren mahpuslara talep halinde B vitamini verildiği ancak bazen aksamalar olduğu, limon, tuz, şeker, su gibi ihtiyaçların ise verildiği, dönüşüm nedeniyle grevi bitiren mahpuslara sadece ilk gün buna uygun diyet yemeği verildiği, bu süreçte Adalet

Bakanlığı'na ve çeşitli STK'lara mektup yazıldığı, normal gönderilen mektupların ulaşmadığının gözlemlendiği ancak taahhütlü gönderilen mektuplarda sorun yaşanmadığı tarafımıza aktarılmıştır.

- Kandıra 1 Nolu F Tipi Hapishanesi

Mahpuslarla yapılan görüşmede yaklaşık 43 mahpusun açlık grevine katıldığı, idarenin ve infaz koruma memurlarının açlık grevine ilişkin olağanın dışında, özel bir tutumunun olmadığı, ancak bazı infaz koruma memurlarının kişisel tavır sergilediği, bu süreçte idare ile açlık grevi özelinde bir görüşme yapılmadığı, açlık grevine giren mahpuslar hakkında her dönüşüm için ayrı ayrı disiplin soruşturması başlatıldığı ve disiplin cezası verildiği, cezalara karşı itiraz edilmişse de infaz hakimlikleri ve ağır ceza mahkemeleri tarafından itirazların reddedildiği, sağlık kontrollerinin yapılmadığı, açlık grevine giren mahpuslara B1 vitaminin verilmediği, limon, tuz, şeker, su gibi ihtiyaçların ise verildiği, ancak dönüşüm nedeniyle grevi bitiren mahpuslara buna uygun diyet yemeği verilmediği, bu süreçte Adalet Bakanlığı'na, İstanbul Barosu'na, İHD'ye ve CPT'ye mektup yazdıkları, uluslararası kurumlara yazılan mektupların idare tarafından engellenmeye çalışıldığı tarafımıza aktarılmıştır.

- Kandıra 2 Nolu F Tipi Hapishanesi

Mahpuslarla yapılan görüşmede yaklaşık 35 mahpusun açlık grevine katıldığı, idarenin ve infaz koruma memurlarının açlık grevine ilişkin olağanın dışında, özel bir tutumunun olmadığı, bu süreçte idare ile açlık grevi özelinde bir görüşme yapılmadığı, açlık grevine giren mahpuslar hakkında her dönüşüm için ayrı ayrı disiplin soruşturması başlatıldığı ve disiplin cezası verildiği, cezalara karşı itiraz edilmişse de infaz hakimlikleri ve ağır ceza mahkemeleri tarafından itirazların reddedildiği, sağlık kontrollerinin yapılmadığı, açlık grevine giren mahpuslara B1 vitaminin verilmediği, limon, tuz, şeker, su gibi ihtiyaçların ise verildiği, ancak dönüşüm nedeniyle grevi bitiren mahpuslara buna uygun diyet yemeği verilmediği, bu süreçte Adalet Bakanlığı'na, HDP, CHP, Saadet Partisi gibi siyasi partilere, İHD'ye, CİSST'e, Avrupa Konseyi'ne ve Avrupa ülkelerinin elçiliklerine mektup yazdıkları tarafımıza aktarılmıştır.

- Düzce T Tipi Hapishanesi

Mahpuslarla yapılan görüşmede 12 mahpusun açlık grevine katıldığı, idarenin ve infaz koruma memurlarının açlık grevine ilişkin olağanın dışında, özel bir tutumunun olmadığı, bu süreçte idare ile açlık grevi özelinde bir görüşme yapılmadığı, açlık grevine giren mahpuslar hakkında her dönüşüm için ayrı ayrı disiplin soruşturması başlatıldığı ve disiplin cezası verildiği, cezalara karşı itiraz edilmişse de infaz hakimlikleri ve ağır ceza mahkemeleri tarafından itirazların reddedildiği, infaz koruma memurları tarafından kilo ve nabız ölçümü yapıldığı, hemşire ve doktorun gelmediği,

açlık grevine giren mahpuslara B1 vitaminin verilmediği, limon, tuz, şeker, su gibi ihtiyaçların ise verildiği, dönüşüm nedeniyle grevi bitiren mahpuslara ilk üç gün birer öğün buna uygun diyet yemeği verilmediği, bu süreçte Adalet Bakanlığı'na, Meclis İnsan Hakları Komisyonu'na, CİMER'e, İHD'ye mektup yazdıkları, Adalet Bakanlığı'na yazılan mektuplara el konularak mahpuslar hakkında disiplin soruşturması başlatıldığı ve hücre cezası verildiği, ancak bu cezaların itiraz üzerine cezaların kaldırıldığı tarafımıza aktarılmıştır.

- Bolu F Tipi Hapishanesi

Mahpuslarla yapılan görüşmede yaklaşık 150 mahpusun açlık grevine katıldığı, idarenin ve infaz koruma memurlarının açlık grevine ile birlikte tutumlarının sertleştiği ve hapishanede baskıların arttığı, açlık grevine giren mahpuslar hakkında her dönüşüm için ayrı ayrı disiplin soruşturması başlatıldığı ve disiplin cezası verildiği, cezalara karşı itiraz edilmişse de infaz hakimlikleri ve ağır ceza mahkemeleri tarafından itirazların reddedildiği, Sağlık kontrollerinin yapılmadığı, açlık grevine giren mahpuslara B1 vitaminin verilmediği, limon, tuz, şeker, su gibi ihtiyaçların ise düzensiz olarak verildiği, dönüşüm nedeniyle grevi bitiren mahpuslara buna uygun diyet yemeği de verilmediği, bu süreçte Adalet Bakanlığı'na, Meclis İnsan Hakları Komisyonuna, HDP, CHP gibi siyasi partilere, İHD'ye, CPT'ye ve bazı konsolosluklara mektup yazdıkları, mazı mahpusların mektuplarına idare tarafından el konulduğu tarafımıza aktarılmıştır.

E.AÇLIK GREVİNE İLİŞKİN TESPİTLERİMİZ

Yaptığımız görüşmeler sonucunda;

- Hapishanelerde genel olarak pandemi nedeniyle birçok hakkın kısıtlandığı, bununla birlikte idarelerin ve infaz koruma memurlarının açlık grevine ilişkin olağanın dışında, özel olarak olumsuz bir tutumunun olmadığı, ancak *Bolu F Tipi Hapishanesinde* açlık grevi sürecinde idarenin ve infaz koruma memurlarının tutumlarının daha da sertleştiği ve baskıların arttığı, *Silivri 5 Nolu L Tipi Hapishanesinde* açlık grevine giren mahpusların idare tarafından psikoloğa yönlendirilmeye çalışıldığı, *Kandıra 1 Nolu F Tipi Hapishanesinde* ise bazı infaz koruma memurlarının kişisel tavır sergilediği,
- Ziyaret edilen bütün hapishanelerde açlık grevine giren mahpuslar hakkında her dönüşüm için ayrı ayrı disiplin soruşturması başlatıldığı, şu an için en çok "*bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma*" cezası verildiği, bununla birlikte tekrar eden durumlarda cezaların "*ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma*", "*haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama*", "*ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma*" ve "*hücreye koyma*" şeklinde kademe kademe ağırlaştırılarak verilebileceği, cezalara karşı mahpusların yaptığı itirazların infaz

hakimlikleri ve ağır ceza mahkemeleri tarafından reddedildiği, birçok hapisanede ilk turlar için verilen disiplin cezalarının kesinleşerek infazına başlandığı, diğer cezaların ise itiraz aşamasında olduğu,

- Ziyaret edilen hapisanelerden *Silivri 5 Nolu L Tipi Hapishanesinde, Silivri 1 Nolu Kapalı Hapishanesinde, Gebze Kadın Hapishanesinde, Kandıra 1 ve 2 Nolu F Tipi Hapishanelerinde* tansiyon, kilo, nabız ölçümü gibi sağlık kontrollerinin hiç yapılmadığı, *Düzce T Tipi Hapishanesinde* sağlık kontrollerinin infaz koruma memurları tarafından yapıldığı, *Edirne F Tipi Hapishanesinde* mahpusların talepleri halinde ara ara yapıldığı, *Tekirdağ 1 ve 2 Nolu F Tipi Hapishanelerinde* hafta içi sağlık kontrolü yapılmadığı, hafta sonu ise talep halinde 112 Acilden ambulans çağırabileceğinin söylendiği, *Bakırköy Kadın Hapishanesi ile Maltepe 1 Nolu L Tipi Hapishanesinde* ise düzenli olarak sağlık kontrollerinin yapıldığı,
- *Silivri 1 Nolu Kapalı Hapishanesi* dışında ziyaret edilen hapisanelerde idare tarafından B vitamini verilmediği, *Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Hapishaneleri ile Gebze Kadın Hapishanesinde* mahpusların talebi üzerine B kompleks olarak vitamin verildiği, bütün hapisanelerde açlık grevine uygun iye verildiği, ancak *Tekirdağ 1 Nolu F Tipi Hapishanesi, Silivri 1 Nolu Kapalı Hapishanesi, Bakırköy Kadın Hapishanesi, Gebze Kadın Hapishanesi* ile *Düzce T Tipi Hapishanesi* hariç, diğer hapisanelerde dönüşüm nedeniyle grevi sonlandıran mahpuslara buna uygun diyet yemeği verilmediği, *Düzce T Tipi Hapishanesinde* sadece ilk 3 gün bir öğün, *Bakırköy Kadın ve Gebze Kadın Hapishanelerinde* ise sadece ilk gün diyet yemeği verildiği,
- Mahpuslar tarafından başta Adalet Bakanlığı, Avrupa Konseyi, CPT ve İHD olmak üzere birçok kurum ve kuruluşa talepleri içeren mektuplar yazıldığı, *Edirne F Tipi Hapishanesinde* mahpuslar tarafından İHD ve CİSST'e yazılan mektuplara el konulduğu, *Gebze Kadın Hapishanesinde* normal gönderilen mektupların yerine ulaşmadığı, *Kandıra 1 Nolu F Tipi Hapishanesinde* mahpuslar tarafından uluslararası kurumlara yazılan mektupların engellenmeye çalışıldığı, *Düzce T Tipi Hapishanesinde* Adalet Bakanlığı'na yazılan mektuplar nedeniyle mahpuslar hakkında disiplin soruşturması başlatılarak hücre cezası verildiği ancak itirazlar üzerinde cezaların kaldırıldığı, *Bolu F Tipi Hapishanesinde* ise bazı mahpusların ilgili kurumlara yazdığı mektuplara idare tarafından el konulduğu tespit edilmiştir.

F. SONUÇ

27.11.2020 tarihinde Türkiye'deki hapisanelerde başta İmralı Ada Hapishanesinde bulunan Abdullah Öcalan ve diğer 3 mahpusa uygulanan tecrit olmak üzere pandemi bahane edilerek hapisanelerde daha da ağırlaştırılan tecrit uygulamalarına son verilmesi talebiyle başlatılan 5'er günlük dönüşümlü açlık grevi bugün itibariyle 166. gününe girmiştir.

Mahpusların talebi ise; Türkiye'nin taraf olduğu Uluslararası Sözleşmeler, Anayasa ve Ceza İnfaz Kanununda güvence altına alınan temel hak ve özgürlükler doğrultusunda Abdullah Öcalan üzerindeki hukuka aykırı tecrite son verilerek Abdullah Öcalan'ın ailesi ve avukatları ile görüşmesinin sağlanması ve hapisanelerde pandemi bahane edilerek daha da ağırlaştırılan tecrite son verilmesidir.

Tecrit, mahpusların bedensel ve ruhsal bütünlüğünü hedef alan, uzun zamana yayılarak sonuç alınmaya çalışılan bir işkence yöntemidir. Tecrit, kime uygulanırsa uygulansın insani ve vicdani olmadığı gibi açıkça hukuka ve yasal mevzuata aykırıdır. Mahpuslar tarafından talep edilen şey uluslararası sözleşmelerle güvence altına alınan temel hak ve özgürlükler kapsamında kanunlarla güvence altına alınarak mahpuslara tanınan hakların uygulanmasıdır.

2016 yılında gerçekleştirilen darbe girişimi ile birlikte yasal kılıfı Olağanüstü Hal Kanun Hükmünde Kararnemeleri ile kurulmaya çalışılan tecrit uygulamalarının başında mahpusların telefon hakkının, sohbet hakkının, görüş hakkının azaltılması ve engellenmesi gelmiştir. 2020 yılı itibari ile tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 Pandemisi yine en çok hapisanelerde, mahpusların zaten sınırlı olan hak ve özgürlüklerinin kısıtlanması olarak karşılık bulmuştur. Ne var ki, İmralı Ada Hapishanesi'nde OHAL öncesi ve sonrası uygulamaları ile her zaman yasal düzenlemelerde öngörülenin çok daha ötesinde bir tecrit uygulanmaktadır.

Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi'nin 28-29 Nisan Ocak 2016 tarihlerinde İmralı Ada Hapishanesine yapmış olduğu ziyaret sonrasında 2018 yılında açıkladığı raporunun 13. Paragrafında infaz rejimindeki ayrımcı uygulamalara vurgu yapmış ve söz konusu rejimin temel olarak yanlış olduğunu, ayrımcı uygulamalar barındırdığı tespitini yaparak düzeltilmesi tavsiyelerinde bulunmuştur. Buna göre; *"Daha genel olarak CPT ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılmış mahpuslara uygulanan, son derece katı kısıtlamalar ve diğer (müebbet hapis cezası almış) mahpuslarla temaslarını yasaklayan bir yönü olan, rejimin temel olarak yanlış olduğunu sadece İmralı Cezaevinde değil bir bütün olarak tüm cezaevi sisteminde revize edilmesi gerektiğini bir kez daha vurgulamak ister.*

Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na İHAS çerçevesinde ulaşan tecrit konudaki başvuruların yıllara göre değerlendirmesi yapıldığında, komisyonun bu konuda giderek daha ılımlı modelleri telkin ettiği, devletlerin tecrit konusundaki tutumlarını gevşetmelerini istediği görülmektedir. Komisyon içtihatlarına göre de uzun süreli tecrit hiç bir şekilde kabul edilebilir bir durum değildir. Özellikle duyusal tecritle, tam bir sosyal tecritin birleştirilmesinin kişiliğin tahribi sonucunu doğurabileceği ve bu durumun da ne güvenlik ne de herhangi bir nedenle haklı görülebilecek bir muamele biçimi oluşturmayacağı belirtilmektedir.

Pandemiden ötürü ağır hak ihlallerinin yaşandığı, mahpusların ihtiyaç duydukları tedaviye dahi erişemediği bu dönemde açlık grevlerinin sürmesi halinde mahpusların sağlıkları üzerinde geri

dönülemez nitelikte ağır sonuçlar doğuracağı ortadadır. Zira salgın sürecinde hapishanelerde artan hak ihlallerine yönelik hazırlanan raporlardan mahpusların sağlıklı gıdaya ve ihtiyaç duydukları tedaviye erişimlerinin sağlanamamasından ötürü özellikle bağışıklık sistemlerinin zayıfladığı bilinmektedir. Pandemi koşulları dolayısıyla mahpusların bağışık sisteminin düşüklüğü konusunda uyarı hekimler başlatılan açlık grevinin, daha önceki eylemlerden daha fazla risk barındırdığını belirtmiştir.

Bu sebeple bizler başta açlık grevinde olanların yaşam hakkının korunması ve açlık grevinin sonlandırılması için makul ve yasal mevzuata uygun taleplerinin kabulü ile tecridin kaldırılmasına, hapishanelerde yaşanan hak ihlallerinin son bulması için başta Adalet Bakanlığı olmak üzere tüm ulusal ve uluslararası kamuoyu ve kurumları bu konuda duyarlı olmaya ve çözüm için derhal harekete geçmeye çağırıyoruz.

AÇLIK GREVLERİNİ İZLEME HEYETİ